

Przedsiębiorstwo Usługowo–Produkcyjne i Handlowe
BUKOMEX sp. z o.o.
85-061 Bydgoszcz ul. Matejki 7a

PROJEKT WYKONAWCZY

INWESTOR: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
Bydgoszcz ul. Chodkiewicza 30

ZADANIE: Przebudowa układu pomiarowego obiektów UKW
Bydgoszcz ul. Chodkiewicza 30

OBIEKT: Układ pomiaru energii z transmisją danych
Bydgoszcz ul. Chodkiewicza 30

CZĘŚĆ : elektryczna

PROJEKTANT: mgr inż. Antoni Lipiński

Bydgoszcz 24 września 2012

---

tel (0 52) 321 93 15
fax (0 52) 321 93 15
email: bukomex@op.pl

NIP 554-030-88-56
REGON 090037020
KRS 0000 112670

Bank MILLENNIUM SA I/O Bydgoszcz
06 1160 2202 0000 0000 5750 0647
kapitał założycielski – 50 000 zł

Opis techniczny do części elektrycznej

1. Zawartość opracowania.

1. Zawartość opracowania
2. Spis rysunków
3. Opis techniczny
4. Obliczenia techniczne
5. Zestawienie montażowe
- 5 Rysunki wg spisu
- 6 Załączniki formalno-prawne

2. Spis rysunków

Rys. 1/4 – Schemat układu zasilania

Rys. 2/4 – Szkic sytuacyjny lokalizacji układu pomiarowego

Rys. 3/4 – Schemat pomiaru energii

Rys. 4/4 – Tablica pomiarowa – prefabrykacja

3. Opis techniczny

3.1. Podstawa opracowania

Projekt opracowano w oparciu o:

- zlecenie Zamawiającego,
- wymagania techniczne – pismo ENEA OD/DS./SD/36758/2012 z dn. 02.07.2012
- Umowa o świadczenie usługi kompleksowej nr B22/0223/01 z dn. 31.12.2010
- obowiązujące przepisy i normy,

3.2. Zakres opracowania.

W niniejszym opracowaniu ujęto przebudowę istn. rozdzielnicy SN 15 kV i pośredniego układu pomiarowego z transmisją danych (umożliwiającego korzystanie z prawa wyboru dostawcy energii) dla potrzeb zasilania w energię elektryczną obiektów UKW przy ul. Chodkiewicza 30 w Bydgoszczy.

3.3. Dane elektroenergetyczne obiektu.

- napięcie zasilania	Un = 15 000 V 50 Hz
- napięcie robocze	Un = 3*230/400 V 50 Hz
- moc szczytowa zasilania	Ps = 280 kW
- naturalny współczynnik mocy	cos φ = 0,94
- ochrona od porażenia prądem elektrycznym: szybkie wyłączenie zasilania w sieci TN-C	

3.4. Zasilanie w energię elektryczną

Zasilanie w energię elektryczną istn. obiektów Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy ul. Chodkiewicza 30 34 odbywa się z abonenckiej wewnętrznej stacji trafo i doprowadzonym poprzez proj. złącza kablowe do istn. rozdzielnic RNN w każdym budynku.

Zasilanie z trafostacji do budynków wykonane jest liniami kablowymi typu YAKY i pozostaje bez zmian. Sieć zasilająca SN 15 kV wprowadzona do części ENEA w rozdzielnicy SN 15 kV istn. stacji trafo pozostaje bez zmian.

3.5. Rozdzielnica SN 15 kV - przebudowa.

Istn. stacja trafo „WSP CHODKIEWICZA” nr 99570 wyposażona jest w rozdzielnicę SN 15 kV typu RUe-20 wyposażona w odłączniki typu OR i OW-III oraz pośredni układ pomiaru energii w układzie ARONA z przekładnikami prądowymi 100/5 A/A i napięciowymi 15/0,1 kV/kV.

Istn. dwa przekładniki prądowe należy wymienić na przekładniki TPU 60.11 o przekładni 15/5 A/A; kl. 0,2; $S_n = 5 \text{ VA}$; FS5; $I_{th} = 60 \cdot I_{pn}$ (legalizowane). Powiązanie pomiędzy zaciskami przekładników a transformatorem wykonać kablami YHAKxs 1*70 mm² 12/20 kV z głowicami kablowymi termokurczliwymi wężowymi 20 kV.

Istn. dwa przekładniki napięciowe 15/0,1 kV/kV wraz z podstawami bezpiecznikowymi i odłącznikiem OW-III 24/6 należy wymienić na odłącznik NAL-24 4A-170-LE z napędem ręcznym, podstawy bezpiecznikowe przekładnikowe PBPM-20 z wkładkami WBP-20/ 0,5 A oraz trzema przekładnikami napięciowymi UMZ-24-1 o przekładni 15/ $\sqrt{3}$ ÷ 0,1/ $\sqrt{3}$ kV/kV; $S_n = 5 \text{ VA}$; kl. 0,2 (legalizowane).

3.6. Pomiar rozliczeniowy energii- przebudowa.

W celu dostosowania układu pomiarowego umożliwiającego korzystanie z prawa wyboru dostawcy energii należy zdemonstrować cały układ pomiarowy i zabudować nowy układ pomiaru energii.

Proj. tablicę licznikową należy zabudować w pom. rozdzielni głównej budynku.

W proj. tablicy licznikowej wg rys. 3/3 i 3/4 należy zabudować:

- kwadrantolicznik trójstrefowy typu ZMD405CT44.0459; 3*220/380 V ÷ 240/415 V; 5/6 A, kl. 0,5 z modułem komunikacyjnym CU-B4+ z dwoma interfejsami: RS232 i RS485,
- synchronizator czasu rzeczywistego US-162/GPS
- moduł komunikacji internetowej CU-P32 z adapterem CU-ADP1 (z kartą GSM do transmisji danych) z interfejsem wejściowym RS 485,
- listwę kontrolno-pomiarową Ska,
- zasilacz awaryjny UPS 230/230 V 100 VA
- zabezpieczenia obwodów pomocniczych (napięcie z UPS)
- optyczną sygnalizację zaniku napięcia w układzie pomiarowym
- gniazdo wtyczkowe 230V/IP44 w obudowie przystosowanej do plombowania

Urządzenia pomiarowe oraz przedlicznikowe elementy układu zasilania powinny być osłonięte i przystosowane do plombowania.

Rozliczenie zużycia energii odbywa się wg taryfy „B-22”

Wszystkie urządzenia wchodzące w skład układu pomiarowego muszą być osłonięte przed dostępem osób postronnych i przystosowane do plombowania przez ENEA OPERATOR s-ka z o.o. - Oddział Dystrybucji w Bydgoszczy. Schemat transmisji danych z układów pomiarowych do sieci rozliczeniowej ENEA OPERATOR pokazano na rys. 3/3. **Kartę SIM dostarcza ENEA Operator.**

Licznik ZMD405CT44.0459 umożliwia dwukierunkową rejestrację energii czynnej i biernej. Umożliwia również rejestrację mocy maksymalnych 15-minutowych z 35 790 ostatnich okresów uśredniania, automatycznie kończą okres obliczeniowy w wybranym dniu (np. ostatni dzień) i przechowują dane w pamięci umożliwiając ich odczyt do 6-ciu miesięcy wstecz.

Na wyświetlaczu dostępne są m.in. następujące informacje:

- bieżący czas i data,
- energia czynna w trzech strefach czasowych dla kierunku pobór i oddawanie,
- energia bierna w trzech strefach czasowych dla kierunku pobór i oddawanie,
- po jednej maksymalnej mocy uśrednionej 15-minutowej z okresu obliczeniowego,
- wskaźnik obecności napięć pomiarowych (dla faz L1, L2, L3)
- ilość przekroczeń wprowadzonej do pamięci licznika wartości mocy umownej,

Wyposażenie licznika w interfejs optyczny OPTO umożliwia odczyt danych z licznika oraz umożliwia przeprogramowanie licznika w sytuacji zmiany taryfy opłat, obowiązujących stref czasowych, dni wolnych itp. Licznik ponadto posiada zintegrowany interfejs pętli prądowej wykorzystywany dla zdalnej transmisji danych – łącze komunikacyjne. Umożliwia to monitorowanie poboru energii elektrycznej przez odbiorcę, oraz zdalny odczyt dokonywany przez ENEA OPERATOR s-ka z o.o. - Oddział Dystrybucji Bydgoszcz.

Uwagi montażowe

a. Do połączeń obwodów wtórnych użyć przewodów z żyłami miedzianymi o przekroju:

- prądowe 2,5 mm²/750 V.
- napięciowe 1,5 mm²/750 V.
- impulsowe 1 mm²/750 V.

Obwody wtórne od przekładników do listwy kontrolno-pomiarowej Ska układać w rurach elektroinstalacyjnych gładkich RL, osobno prądowe i napięciowe.

- b. Wszystkie urządzenia wchodzące w skład układu pomiarowego muszą być osłonięte przed dostępem osób postronnych i przystosowane do plombowania przez przedstawicieli ENEA OPERATOR s-ka z o.o. - Oddział Dystrybucji w Bydgoszczy.
- c. Montażu i parametryzacji licznika ZMD405 powinien wykonać wykwalifikowany personel.
- d. W czasie prac należy przestrzegać obowiązujących przepisów bezpieczeństwa pracy
- e. Wszelkich zmian w układzie pomiarowym należy dokonywać w uzgodnieniu i współdziale przedstawicieli ENEA OPERATOR s-ka z o.o. - Oddział Dystrybucji w Bydgoszczy, Wydział Zarządzania Energią Elektryczną i Przesyłem.

Sygnalizacja ciągłości obwodów napięciowych

Sygnalizację ciągłości obwodów napięciowych zrealizowano „na ciemno”. Brak obecności napięcia sygnalizować będą zamontowane na tablicy lampki sygnalizacyjne.

Układ synchronizacji czasu rzeczywistego

W celu zapewnienia synchronizacji czasu w układzie pomiarowym mocy i energii elektrycznej planuje się wykorzystanie synchronizatora US-162/GPS. Synchronizator US-162/GPS posiada zewnętrzną antenę i wbudowany odbiornik systemu satelitarnego GPS. Pracujący autonomicznie zegar synchronizatora na bieżąco jest synchronizowany z atomowym wzorcem czasu, urządzenie to wysyła do liczników impulsy synchronizujące co 15 minut lub raz na dobę.

Transmisja danych pomiarowych

Podstawowa droga transmisji danych pomiarowych do Operatora Systemu Dystrybucji odbywać się będzie z modemu CU-P32 zabudowanego w przystawce ADP-1. Moduł ten został sprzężony magistralą RS485 z modułem komunikacyjnym CU-B4+ znajdującym się w liczniku.

Rezerwowa droga transmisji może odbywać się poprzez wewnętrzną sieć komputerową UKW, z wykorzystaniem konwertera RS232/Ethernet (MOXA 5110). Inwestor będzie mógł wystawiać dane na swoim serwerze ftp lub stronie www, a także będzie miał możliwość podglądania poboru mocy i energii elektrycznej po zakupie odpowiedniej aplikacji.

3.7. Ochrona przeciwporażeniowa

W projekcie ujęto dodatkowe środki ochrony przeciwporażeniowej:

- szybkie wyłączenie zasilania przez zabezpieczenia nadprądowe w stacji trafo
- izolacyjną obudowę złącza kablowego ZK-3a
- samoczynne wyłączenie zasilania w rozdzielnicy RG

Wykonanie ochrony zgodnie z PN-IEC 60364-4-443 oraz „Rozporządzeniem Min. Przemysłu z dn. 08.10.1990 w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać urządzenia elektroenergetyczne w zakresie ochrony przeciwporażeniowej”

3.8. Uwagi końcowe.

1. Całość prac wykonać zgodnie z „Warunkami wykonania i odbioru robót budowlano- montażowych” część V – „Instalacje elektryczne” oraz PBUE.
2. Prace należy powierzyć firmie posiadającej uprawnienia do wykonania robót elektro – montażowych i teletechnicznych.
3. Roboty kablowe wykonać zgodnie z PN-E/05100
4. Po wykonaniu prac należy wykonać pomiary skuteczności ochrony przeciwporażeniowej, sporządzić protokół pomiarów i przedłożyć go Komisji Odbioru.

4. Obliczenia techniczne.

4.1. Dobór przekładników prądowych 15 kV

Moc szczytowa wg Umowy o świadczenie usługi kompleksowej nr B22/0223/01 z dn. 31.12.2010

$$P_s = 280 \text{ kW przy } \cos \varphi = 0,94$$

Dobór przekładni przekładników prądowych do warunków pracy

Rzeczywisty prąd roboczy strony pierwotnej powinien się mieścić w granicach od 20% do 120% znamionowego prądu pierwotnego.

$$S = 280 \text{ kW}; U_N = 15 \text{ kV}; \cos \varphi = 0,94$$

Prąd maksymalny dla mocy umownej $I_{obl.} = S / (\sqrt{3} * \cos \varphi * U)$

gdzie: S – moc umowna

U – napięcie znamionowe sieci elektroenergetycznej

$\cos \varphi$ – współczynnik mocy

I_{obl} – prąd maksymalny dla mocy umownej

$$I_{obl} = 11,46 \text{ A}$$

Ze względu na zależność błędów pomiarowych przekładnika w funkcji prądu, prąd pierwotny przekładnika powinien zawierać się w przedziale określonym następującą zależnością:

$$0,2 * I_{1n} < I_{obl} < 1,2 * I_{1n}$$

gdzie: I_{1n} – prąd znamionowy przekładnika po stronie pierwotnej

I_{obl} – maksymalny obliczeniowy prąd obciążeniowy po stronie pierwotnej

$$0,2 * 15 \text{ A} < 11,46 \text{ A} \leq 1,2 * 15 \text{ A}$$

$$3 \text{ A} < 11,46 \text{ A} \leq 18 \text{ A}$$

WARUNEK SPEŁNIONY

Przy doborze prądu wtórnego przekładnika prądowego winien być pełniony następujący warunek:

$$I_{2obl} \leq 1,2 * I_{2n}$$

gdzie: I_{2n} – prąd znamionowy przekładnika po stronie wtórnej

I_{2obl} – maksymalny obliczeniowy prąd obciążeniowy po stronie wtórnej

Odległość przekładników prądowych zainstalowanych w polu pomiarowym rozdzielni SN od tablicy licznikowej wynosi 5 m. Ze względu na niewielką odległość przekładników od liczników dobrano przekładniki o znamionowym prądzie wtórnym 5 A.

Maksymalny prąd obciążenia przekładnika po stronie wtórnej wynosi:

$$I_{2obl} = I_{obl} / (I_{1n} / I_{2n}) = 11,46 \text{ A} / (15/5) = 3,82 \text{ A}$$

$$3,82 \text{ A} \leq 6 \text{ A} \quad \text{WARUNEK SPEŁNIONY}$$

Ze względu na zachowanie klasy dokładności konieczne jest spełnienie następującego warunku obciążenia przekładnika: $0,25 * S_n \leq S_{2obl} \leq S_n$

gdzie: S_n – moc znamionowa przekładnika prądowego

S_{2obl} – maksymalna obliczeniowa moc obciążenia przekładnika

Moc S_{2obl} można wyrazić zależnością:

$$S_{2obl} = \sum S_L + S_P + S_Z$$

gdzie: $S_L = 0,125 \text{ VA}$ – moc pobierana przez jeden obwód prądowy licznika

$S_P = I_{2n}^2 * R_P$ – moc tracona na przewodach

$I_{2n} = 5 \text{ A}$ – znamionowy prąd przekładnika po stronie wtórnej

$R_P = l / (\gamma * s)$ – rezystancja zastępcza obwodów wtórnych

$S_Z = I_{2n}^2 * R_Z$ – moc tracona na zaciskach

$R_Z = 0,05 \Omega$ – rezystancja zastępcza styków

Dla przewodów wtórnych obwodów prądowych przyjęto następujące parametry:

$$s = 2,5 \text{ mm}^2, l = 10 \text{ m} (2 \times 5 \text{ m}), \gamma = 54 \text{ m}/\Omega * \text{mm}^2$$

Dla tych parametrów:

strata mocy na zestykach – przy rezystancji zestyków $R = 0,05 \text{ VA/fazę}$,

$$S_Z = I_{b2}^2 * R = 3,82^2 * 0,05 = 0,7296 \text{ VA}$$

$$S_Z = I_{n2}^2 * R = 5^2 * 0,05 = 1,25 \text{ VA}$$

strata mocy na przewodach – $S_p = (I_{n2}^2 * 2 * l) / (\gamma * s) = (5^2 * 2 * 5) / (54 * 2,5) = 1,85 \text{ VA}$

Moc obciążenia uzwojenia wtórnego przekładnika dla mocy umownej wyniesie:

$$S_{2obl} = 0,125 + 1,25 + 1,85 = 3,225 \text{ VA}$$

Sprawdzenie warunku: $0,25 * 5 \text{ VA} \leq 3,225 \text{ VA} \leq 5 \text{ VA}$

$$1,25 \text{ VA} \leq 3,225 \text{ VA} \leq 5 \text{ VA}$$

WARUNEK SPEŁNIONY

Przyjęto przekładniki prądowe TPU 60.11 15/5 A/A; FS 5; kl. 0,2; 5 VA; $I_{th} = 6 \text{ kA}$; $I_{dyn.} = 15 \text{ kA}$

4.2. Dobór przekładników napięciowych 15 kV

Obciążenie przekładników napięciowych w układach pomiarowo-rozliczeniowych nie powinno przekraczać wartości znamionowych i nie powinno być niższe niż 25% mocy znamionowej przekładnika. Zastosowane wzory i wartości: $0,25 * S_{zn} < S_{obc} < S_{zn}$

gdzie: $S_{obc} = S_{ap}$

S_{zn} – znamionowa moc uzwojenia wtórnego przekładnika napięciowego

S_{ap} – straty mocy na przyrządach pomiarowych

Przewidywane obciążenie przekładników napięciowych:

$S_{LP1} = 1,4 \text{ VA}$ - moc pobierana przez obwody napięciowe licznika ZMD – 1,4 VA/fazę

$S_{ap1} = 0,4 \text{ VA}$ - moc pobierana przez obwody napięciowe modemu komunikacyjnego CU – B4+

Łącznie $S = 1,4 + 0,4 = 1,8 \text{ VA}$

Aby spełnić warunek $0,25 S_{zn} \leq S \leq S_{zn}$

dla istn. przekładników napięciowych typu UMZ 24-1 15/ $\sqrt{3}$: 0,1/ $\sqrt{3}$ kV/kV, kl. 0,2; 5 VA

Sprawdzenie warunku: $0,25 * 5 \text{ VA} \leq 1,8 \text{ VA} \leq 5 \text{ VA}$

$$1,25 \text{ VA} \leq 1,8 \text{ VA} \leq 5 \text{ VA} \quad \underline{\text{WARUNEK NIE JEST SPEŁNIONY}}$$